

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 594 sahifa,
5-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bitiruvchi talabalarning qadriyatlar tizimining psixologik xususiyatlari	10
<i>Abdulazizova Muslima, Abdurasulova Sevinch, Ikromova Aziza, Iskanderova Sayyora</i>	
Oila va ta'lim tizimida raqamli xavfsizlik madaniyatini shakllantirish va uning psixologik omillari.....	14
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Yo'lchiyeva Zarinabonu Sanjarali qizi</i>	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni	18
<i>Abdullayeva Arofatxon Abdavaxobovna, Mirzahamdov Shahriyor Botir o'g'li</i>	
O'quvchilarni sport musobaqalariga tayyorlashda jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasining tarkibiy tuzilmasi va rivojlanish mexanizmlari	22
<i>Abduraximov Ziyodullo Xojiakbar o'g'li, Tuxtapulatov Shahobiddin Nuriddinovich, Nasimov Ulug'bek Orif o'g'li</i>	
Ta'limni raqamli transformatsiyalash sharoitida o'quv jarayonini tashkil etishning integratsion shakllarini qo'llash metodikasi.....	28
<i>Allamova Shoxista Shavkat qizi</i>	
Surxon vohasida sog'liqni saqlash tizimi: muammolar va yechimlar (Sherobod tumani misolida, 1925–1945-yillar).....	33
<i>Allamurotov Asadbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish	37
<i>Axmedova Muxabbat Axmedovna</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funktsiyaning oraliq qiymatlari haqidagi teoremlar va ularning isbotlari	42
<i>Boqiyev X. X., Muxtorova Sevinch Asad qizi, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining huquqiy tafakkurini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	46
<i>D. M. Xolnazarova</i>	
Oilaviy tarbiya samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar: tajriba-sinov natijalari asosida	49
<i>Ibragimova Aziza Toshniyazovna</i>	
Bo'lajak tabiiy fanlar o'qituvchilarining metodik kompetentligini shakllantirishda interaktiv integratsiyaning roli	55
<i>Jo'rayeva Xushro'ya Yaxyoxon qizi</i>	
Corrective Feedback in Foreign Language Learning Acts as a Vital Tool for Improving Accuracy With Research Indicating.....	58
<i>Kamalova Dilnoza Kurbanbayevna</i>	
Doping va halollik masalasi: sportdagi dolzarb muammo.....	64
<i>Kobilov Sobir Donakulovich</i>	
Yunon-rum kurashi bilan shug'ullanuvchi sportchilarning teknik va taktik harakatlarini takomillashtirish usullari.....	69
<i>Muhtorov Abdusattor Abdupatto o'g'li</i>	
3-4 yoshli bolalarda nutqning grammatik tuzilishini shakllantirishning psixolingvistik asoslari	75
<i>Rasulova Xulkaroy Abduhalil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda gender identifikatsiyasini rivojlantirishda ota-onalar bilan ishlashning mobil ilovaga asoslangan innovatsion modeli	80
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanining zamonaviy metodik yondashuvlari va o'qitishning samaradorligi.....	84
<i>Sunnatillayeva Zarina Sulaymon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini oshirish usullari	88
<i>Usmonov Salohiddin, Jo'rayeva Rayhona</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konfliktologik kompetentligini rivojlantirish konsepsiyasi	94
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Zaripova Xolida Baxtiyor qizi</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interfaol metodlari.....	100
<i>Zokirov Mirzaraxim Abdualiyevich</i>	
O'quv jarayonida innovatsion baholash texnologiyalarining ilmiy-pedagogik mazmuni	103
<i>Sobirova Marjona Shavkat qizi</i>	
Taekvondochilarning musobaqa davrida hujumkorlik jihatlarini oshirish	110
<i>Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li</i>	

Gender yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	114
<i>Shokirova Hilola Abduraxmon qizi</i>	
Ingliz tilida tinglab tushunish malakasini rivojlantirishda raqamli ta'limning samaradorligi	120
<i>Aytimbetova U. T.</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ...	124
<i>Axmedova Nazokat Erkinovna</i>	
"Inklyuziv ta'lim. gospital pedagogika" fanida dasturiy-metodik ta'minotning mazmuniy-texnologik va monitoring-dagnostik komponentlari.....	128
<i>Azamxonov Baxodir Sayitkamolxonovich</i>	
Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda 5–6-sinf o'quvchilari uchun samarali usullar	132
<i>Rajabova Zarafshon Davronovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy nutq madaniyatini shakllantirishning innovatsion-metodik asoslari	135
<i>Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumini o'rganish mazmuni.....	140
<i>Usmonova Gulnoza Jaloliddin qizi</i>	
Образность современной медицинской терминологии	144
<i>Дулдулова Наргиза Ашимовна, Мирзаахмедова Нигора Ашимовна</i>	
Развитие исследовательской компетентности младших школьников посредством межпредметной проектной деятельности.....	148
<i>Мухтарова Лобар Абдиманнабовна, Нормаматова Розия Уктам кизи</i>	
Психолого-педагогические риски цифровой образовательной среды	153
<i>Рузметова Хилола Абдушариповна, Моминова Мадина Шукурулла кизи</i>	
"TALIA": система контент-генерации на основе ИИ для подготовки учителей	157
<i>Хасанов Зафар Шавкат угли</i>	
Artificial Intelligence in Foreign Language Education: Enhancing Critical Thinking and Academic Communication Skills	164
<i>Allamuratov Gofur Ashurovich</i>	
Talabalarning bolalardagi ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish.....	169
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Jamoaviy va yakkakurashchi professional sportchilar motivatsiyasining ijtimoiy-psixologik farqlari	172
<i>Qaimova Gulmira Uchqun qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari.....	176
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida steam kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik va yoshga oid psixologik xususiyatlari.....	179
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Rakhimova Laylo Hamidjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	183
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining divergent fikrlashlarini rivojlantirish	187
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Akbarova Sarvinoz Sadriddinovna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarida tarixiy tafakkur fenomenini rivojlantirish.....	191
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Pedagogical Conditions for Developing Professional Motivation of Economics Students Through Gamification in English Language Classes.....	196
<i>Bobokeldieva Maftuna Abdusamad qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bilish faoliyatlarini shakllantirish asoslari	203
<i>Urunov Abduxalil Madjidovich</i>	
STEAM yondashuvi vositasida fizika fanida o'quvchilarning maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	208
<i>Jo'rayev H. O., Avezov I. Yo., Sharipov S. B.</i>	
STEAM ta'limi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish	214
<i>Cho'ponova Sharifa Bozor qizi, Achilov Obid Muzrobovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konstruksiyalash va modellashtirish kompetensiyalarini rivojlantirish.....	219
<i>Haydarov Mirjalol Shog'dorovich</i>	

Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy shakllanish individual trayektoriyasini loyihalash metodikasi	222
M. B. Sheraliyeva	
Raqamli davrda kitobxonlik madaniyati va adabiyotning roli	228
Nabiyeva Sharifa Ismailovna, Ergasheva Mehriyona O'lmas qizi	
Jismoniy tarbiya ta'limida sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari	231
O'razboeva Adiba Abdug'ani qizi	
Milliy kashtachilik asosida 5-sinf o'quvchilarining estetik tarbiyasini takomillashtirishning pedagogik imkoniyatlari	236
Olimova Dilnoza Murodullo qizi	
Aralash ta'lim texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini 5E modeli vositasida takomillashtirish	240
Rajabova Nodirabegim Komilovna	
Oliy ta'lim talabalarining jismoniy sifatlarini rivojlantirishning metodik tizimini takomillashtirish	245
Raximov Bobirjon Abdurasulovich	
Raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim rivojlanishidagi o'rni	250
Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna	
Ajdodlar siymosini ifodalash vositasida talabalarni milliy iftixor ruhida tarbiyalash jarayoni pedagogik muammo sifatida	255
Xaitov Zufar Asroralievich	
Готовность к обучению в школе у детей подготовительной группы	260
Шералиев Сарварбек Сохибжон угли	
Oliy ta'lim muassasasi talabalarining mustaqil ishini tashkil etishga oid nazariy yondashuvlar tahlili	263
Asadova Zarina Axmadovna	
Grammatik tarjima metodining asosiy tamoyillari va xususiyatlari	272
Erkinova Madina Komil qizi	
Umumta'lim maktablarini boshqarishda sinf rahbarlari faoliyatining pedagogik mohiyati	275
Komilova Ziroatxon Murodjon qizi	
Maktabga tayyorlov guruhida bolalarni savodga tayyorlashda rivojlanish markazlarining metodik ta'minotini takomillashtirish texnologiyalari	282
Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Avazova Gulshoda Shodi qizi	
Turizm sohasi talabalarining ingliz tilidagi kasbiy diskursida uchraydigan kommunikativ to'siqlar va ularni bartaraf etish mexanizmlari	289
Usmonova Zilola Javlon qizi	
Chet tilini kasbiy fanlar bilan integratsiyalashda cilil modelining pedagogik xususiyatlari	294
Yo'ldoshev Otabek Abdug'aniyevich, Amirkulov Asliddin Shuxratovich	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarini integrativ yondashuv asosida kompetensiyalarini rivojlantirish	299
Rajabova Dilfuza Abdumajitovna	
Социально-психологические особенности проявления тревожности и страха у жертв торговли людьми в подростковом возрасте	303
Махмудова Д. А.	
Adabiy asarlarda xronotop muammosining badiiy ahamiyati	306
Yaqubjonov Iqboljon Odiljonovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual rivojlantirishda sensor integratsiya yondashuvining ahamiyati ..	311
To'rayeva Charosxon Shavkat qizi	
Boshlang'ich sinf darslarida ekologik tarbiyani shakllantirishning samarali metodlari	316
Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Safarova Rushana Murodullo qizi	
Badiiy asarlarni o'qitishda empatik yondashuvning metodik imkoniyatlari	320
Shoyimova Shoiri Sanakulovna	
Bolalar me'yoriy ontogenezida yozuv va grafomotor ko'nikmalarini rivojlanishi	323
Alimova Kamola Xayrulla qizi	
Yosh voleybolchilarda o'yin qarorini qabul qilish (Decision-making) ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi	328
Azimova Gulnoza Karimjon qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik tayyorgarligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	333
Muxamadaliyeva Madinabonu Bohodirjon qizi	

Raqamli egizak texnologiyasi asosida bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	336
<i>Sorimsokov Uchqun Soatboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga integrativ mashqlar orqali ta'lim berishning ahamiyati.....	340
<i>Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li</i>	
Voleybol sport turini o'rgatish va uning mohiyati	345
<i>Eshbayev Ximmat Ablakul o'g'li</i>	
Qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirishning psixologik mexanizmlari	348
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishi va qadriyatlar integratsiyalashuvining o'ziga xosligi	352
<i>A. Bozorov</i>	
Nutqiy etiket madaniyatning bosh bo'g'ini sifatida	357
<i>Abdurahmonova Kamola Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida ingliz tilida kasbiy yo'naltirilgan leksik kompetensiyani rivojlantirishga qo'yilgan zamonaviy talablar	362
<i>Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti bolalarning rivojlanishida muhim omil sifatida	370
<i>M. Xo'jamberdiyeva, Abduvohidova Shaxnoza</i>	
Jismoniy mashqlar orqali stress va emotsional zo'riqishlarni kamaytirish imkoniyatlari.....	373
<i>Baxodirova Gulyora Nuriddin qizi</i>	
Kasbiy ta'limning raqamli transformatsiyasi va o'quvchilarni kasbga yo'naltirishning ilmiy-pedagogik asoslari	378
<i>Biysenov Temirbek</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik asoslari	382
<i>Bo'libekova Maftuna Shermuxammadovna</i>	
"Tarbiya" darslarini tashkil etish texnologiyalari	388
<i>Boltayeva Marjona Oybek qizi, Samadova Mahbuba Nutfullo qizi</i>	
Challenges in Translating Behavioral Verbs: A Lexicographic Perspective from English and Uzbek.....	392
<i>Elchayev Zokhidjon Akhmatovich</i>	
Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning istiqbolli yo'nalishlari	396
<i>Ernazarov Zohid Nazarovich</i>	
Tejamkor ta'lim muhitida kaizen texnologiyasi vositasida bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv madaniyatini rivojlantirish.....	400
<i>Eshonkulova Shaxnoza Bayturayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion pedagogik texnologiyalar vositasida tabiiy fanlarga doir bilimlarni shakllantirish	403
<i>Nuriddinova Maysara Ikromovna, Eshonqulova Uralbuvish Fayzullayevna</i>	
Raqamli transformatsiya jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik mahoratni rivojlantirish	406
<i>G. X. Narzullayeva, F. M. Miraximova</i>	
Ekologik omillarning yosh sprinterlarning koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirishdagi va musobaqa faoliyatidagi o'rni (Orol bo'yi mintaqasi misolida).....	411
<i>Genjemuratova Guljaxon Berdimbetovna</i>	
Emotsional intellekt konsepsiyasining rivojlanish bosqichlari	416
<i>Giyasova Nozimaxon Qahramon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirish	419
<i>Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachi-pedagoglarni tayyorlashda dual yondashuv	422
<i>Israilova Xusnida Adilovna</i>	
Legaltech va Lawtech: global istiqbollar, muammolar va imkoniyatlar	427
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Nematov Dilshodbek</i>	
Kasbiy faoliyatda muloqot madaniyati va nutq mahoratini rivojlantirishning metodologik jihatlari.....	432
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Raxmatullayeva Shaxnoza</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish ko'nikmalarini ingliz tilida shakllantirishda o'qitish metodlarining ahamiyati	435
<i>Kamalova Saida Maxamat Ibraximovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ yondashuvning pedagogik imkoniyatlari 439 Kambarova Dilfuza Salijanovna
	Maktabdan tashqari ta'lim tizimida o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirishda psixologik qo'llab-quvvatlashning o'rni 443 Karimova Nigora
	Bo'lajak pedagoglarning intellektual-artistik mahoratini rivojlantirishda mikromodulli mobil ta'lim (M-Learning) texnologiyasining loyihasi 447 Karriboyeva Lobarxon Fayzulla qizi
	Raqamli ta'lim platformasi yordamida texnologiya darslarida o'quvchilarning kreativligini rivojlantirish..... 452 Raxmatov A'zam Ashur o'g'li, Kenjayeva Marjona Komil qizi
	CEFR standartlari asosida ielts imtihoniga tayyorlash metodikasi 457 Mavlyanova Nilufar Suvankulovna, Ahadova Go'zal Ismatulloevna
	Project-Based Learning in Professional Education 461 Mukhtarova Nozima Kuchkarovna
	Kreativ kompetensiya- zamonaviy o'qituvchi muhim kasbiy sifatining ustuvor omili 464 Nazarova Madinabonu Narzi qizi
	Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda psixologik xizmatning o'rni..... 468 Nosirova Muhabbat Pirmurod qizi, Jabborova Malohat Azimovna
	Yuqori sinf o'quvchilarida o'ziga ishonchni oshirishda psixologik treninglarning ahamiyati..... 472 Nozimboyeva Muqaddas Abdulvohid qizi
	Brayl sistemasidagi boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interfaol uslublardan foydalanish..... 477 Nuriddinova Maysara Ikramovna, Jo'raqulova Sharofat Baxtiyorovna
	Abdulla avloniy ijodida gender madaniyati va ijtimoiy mas'uliyat g'oyalari ning pedagogik tahlili 480 Nurimbetova Shaxnoza Gayrat qizi
	Analitik kimyo fanidan mass-spektrometriya mavzusini muammoli ta'lim metodi asosida o'qitish samaradorligini oshirish..... 485 Nurjanova Fazila Farxadovna, Qo'chqarova Nargiza Otabekovna
	Talabalarda oilaviy budjetni boshqarish kompetensiyalarini rivojlantirishda loyiha ta'limining o'rni..... 489 Nurmatova Maftuna Ilxamovna
	Tyutorlarning innovatsion faoliyatini tashkil etishda sun'iy intellektga asoslangan texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati..... 493 O'rinova Nilufar Muhammadovna, Muxammadjonova Madinabonu Isroiljon qizi
	Ona tili darslarida o'quvchilarda sintaktik tushunchalarni shakllantirish usullari..... 498 O'rozboyeva Dilnoza Alimboy qizi
	Xulq-atvor fe'llarining ma'nosini yoritishda misollarning funksional roli 501 Ochilova Sanobar Narzullayevna
	Pedagogik ta'lim jarayonida umummadaniy kompetentlikning mazmuni va tarkibiy komponentlari 504 Olimova Dilrabo Nurali qizi
	Boshlang'ich sinflarda tabiiy fan orqali ekologik madaniyatni shakllantirishning pedagogik-psixologik bosqichlari..... 508 Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Qutlimuratova Barchinoy Xolmurot qizi, Sirojeva Jasmina Rustamovna
	Pedagogik fanlarni o'rganish jarayonida bo'lajak o'qituvchilarni badiiy meros asosida ma'naviy-estetik rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari 512 Otaboboyeva Umida Ilxomovna
	Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik rivojlanishida mental yondashuv metodikasining ahamiyati 517 Parpiyeva Mohinur Baxtiyor qizi
	Yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda madaniy merosning ahamiyati..... 520 Radjapova Zuxra Tirkashevna
	Boshlang'ich ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning samarali usullari 523 Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Sanginova Sevinch Bunyod qizi
	Pedagogik sinflarni tashkil etish tamoyillari va asoslari..... 527 Sadulloeva Farog'at Hikmatillo qizi

Yillik mashg'ulot jarayonida o'rta masofa yuguruvchilarining tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirish metodikasi	530
Saotov Farhod Alisher o'g'li	
Bugungi kunda talabalarni mutaxassis sifatida shakllantirishda maqsadga muvofiqlik, natijadorlik, optimallik va ijodkorlik mezonlari (pedagogika ta'lim yo'nalishi misolida).....	535
Satimboyeva Xurshidaxon Anvarjon qizi	
O'quvchilarning nutq kompetensiyasini rivojlantirish metodlari	539
Sharipova Marjona Rashidovna	
Zamonaviy yoshlar orasida prokrastinatsiya muammosi.....	543
Tillayeva Nodira Iskandar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning estetik madaniyatini shakllantirish	546
Umarova Gulshod Abduljabbarovna	
Yoshlarning ijtimoiy identifikatsiyasi shakllanishining psixologik omillari	552
Xolmirzayev Zafar Mirzamadinovich	
Karate sport turining madaniyati.....	556
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li	
Ko'ngillilik faoliyatining ijtimoiy-pedagogik ahamiyati.....	560
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Talaba-yoshlarni milliy kurash mashg'ulotlariga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	563
Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich	
Raqamli ta'lim muhitida o'smirlarning o'zini anglash jarayoni va uning shaxsiy rivojlanishga ta'siri.....	567
Zufarova Yulduzxon Muxiddin qizi	
Интерпретация биологических терминов на русском языке	570
Абдуллаева Нигора Курбановна	
Жанровые особенности рассказа-антиутопии В. С. Маканина "Однодневная война".....	574
Дмитрий Валерьевич Пупонин	
Мифопоэтика и аксиологические функции архетипа матери-хранительницы в повестях В. Г. Распутина "Последний срок" и "Прощание с матёрой"	578
Коржова Шахло Одилжоновна	
Методологические аспекты изучения адаптаций Песчанковых (Gerbillidae) к аридным условиям: анализ классических и современных исследований	585
Нурова Хикоят Кенжаевна	
К вопросу о руководстве самостоятельной работой студентов при изучении иностранных языков	590
Рахимова Мухайё Акмаловна	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA PEDAGOGIK MAHORATNI RIVOJLANTIRISH

G. X. Narzullayeva

Perfect University Gumanitar fanlar kafedrası o'qituvchisi

F. M. Miraximova

Perfect University Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli transformatsiya davrida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish masalalari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Bugungi kunda ta'lim tizimini raqamlashtirish global miqyosdagi eng dolzarb vazifalardan biri hisoblanib, u pedagoglardan zamonaviy texnologiyalar, raqamli didaktika hamda innovatsion o'qitish metodikalarini mukammal o'zlashtirishni talab etadi. Bunda O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi islohotlari, xususan, "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan ishlar hamda xalqaro tajriba (Janubiy Koreya, Singapur, Xitoy, Saudiya Arabistoni) qiyosiy tahlil qilingan. Raqamli ta'lim muhitida pedagogik kompetensiyalarni shakllantirishda texnologik vositalar, xususan, sun'iy intellekt, interaktiv platformalar va masofaviy ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish yo'llari yoritib berilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, pedagogik mahoratni rivojlantirishda nafaqat texnik ko'nikmalar, balki hamkorlik, refleksiv amaliyot va doimiy kasbiy rivojlanish (uzluksiz ta'lim) tizimini raqamli didaktika bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada keltirilgan xulosalar oliy ta'lim muassasalari o'quv dasturlarini takomillashtirish va bo'lajak o'qituvchilarni raqamli asr talablariga mos ravishda tayyorlashda amaliy yordam beradi. Raqamli transformatsiya sharoitida pedagogning kasbiy tayyorgarligi ta'lim sifatini oshirish va yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashning asosiy kafolati ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, raqamli didaktika, pedagogik mahorat, raqamli kompetensiya, ta'lim samaradorligi, innovatsion texnologiyalar, kasbiy rivojlanish, masofaviy ta'lim, raqamli ta'lim muhiti, sun'iy intellekt.

Abstract: This article provides a scientific and theoretical analysis of the development of pedagogical skills for future teachers in the era of digital transformation. The digitalization of the education system is currently one of the most pressing global issues, requiring educators to master modern technologies, digital didactics, and innovative teaching methods. The article presents a comparative analysis of educational reforms in the Republic of Uzbekistan, specifically focusing on initiatives within the "Digital Uzbekistan - 2030" strategy, as well as international experiences (South Korea, Singapore, China, Saudi Arabia). It explores ways to effectively utilize technological tools, such as artificial intelligence, interactive platforms, and distance learning opportunities, in shaping pedagogical competencies within a digital educational environment. Research results indicate that developing pedagogical skills requires more than just technical proficiency; it necessitates integrating collaboration, reflective practice, and a system of continuous professional development with digital didactics. The conclusions presented in the article offer practical guidance for improving higher education curricula and preparing future teachers to meet the demands of the digital age. It is argued that a teacher's professional preparedness in the context of digital transformation is a primary guarantee for enhancing the quality of education and fostering the holistic development of the younger generation.

Key words: digital transformation, digital didactics, pedagogical skill, digital competence, educational efficiency, innovative technologies, professional development, distance learning, digital educational environment, artificial intelligence.

Аннотация: В данной статье проводится научно-теоретический анализ вопросов развития педагогического мастерства будущих учителей в эпоху цифровой трансформации. Цифровизация системы образования сегодня является одной из наиболее актуальных задач глобального масштаба, требующей от педагогов глубокого освоения современных технологий, цифровой дидактики и инновационных методов обучения. В статье проводится сравнительный анализ реформ в сфере образования Республики Узбекистан, в частности работ, проводимых в рамках стратегии “Цифровой Узбекистан – 2030”, а также международного опыта (Южная Корея, Сингапур, Китай, Саудовская Аравия). Освещены пути эффективного использования технологических инструментов, в частности искусственного интеллекта, интерактивных платформ и возможностей дистанционного обучения в формировании педагогических компетенций в цифровой образовательной среде. Результаты исследования показывают, что в развитии педагогического мастерства важное значение имеет не только овладение техническими навыками, но и интеграция сотрудничества, рефлексивной практики и системы непрерывного профессионального развития с цифровой дидактикой. Выводы, представленные в статье, окажут практическую помощь в совершенствовании учебных программ высших образовательных учреждений и подготовке будущих учителей в соответствии с требованиями цифровой эпохи. Обосновано, что профессиональная подготовка педагога в условиях цифровой трансформации является главной гарантией повышения качества образования и воспитания молодого поколения гармонично развитыми личностями.

Ключевые слова: цифровая трансформация, цифровая дидактика, педагогическое мастерство, цифровая компетенция, эффективность образования, инновационные технологии, профессиональное развитие, дистанционное обучение, цифровая образовательная среда, искусственный интеллект.

KIRISH

Bugungi kunda dunyoda ta'lim-tarbiya jarayonida uzluksiz islohotlar amalga oshirilmoqda va natijada ta'lim tizimi jadallik bilan rivojlanib bormoqda. Raqamli transformatsiyalarning ta'lim sohasiga kirib kelishi bilan qator zamonaviy texnologik islohotlar amalga oshirilib borilmoqda. Davlatimizda ham zamonaviy ta'lim tizimi isloh etilib, ta'lim samaradorligi oshirilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev: “Yangi O'zbekistonning asosiy ustuni - bilim, ta'lim va tarbiya bo'ladi!”^[1], deb aytganlar va bu fikrning natijasida ta'lim-tarbiya jarayoni yanada mustahkamlanmoqda. Dunyo ta'lim standartlariga mos keladigan raqamli ta'lim tizimi joriy etilib, natijada ta'limni tashkil etish bosqichidan tortib ta'limni baholash va monitoring bosqichlarigacha zamonaviy ta'lim islohotlaridan foydalanilmoqda. Bundan tashqari, pedagoglarning ilmiy salohiyatini oshirish maqsadida bir qator vazifalar amalga oshirilmoqda. Bundan kelib chiqib, mamlakatimizda o'qituvchilarning raqamli texnologiyalardan foydalanish malakasi oshirib borilmoqda. Turli xildagi o'quv mashg'ulotlari va malaka oshirish kurslari tashkil etilib, natijada o'qituvchilar ichida raqamli savodxonlik oshib bormoqda. Bu esa davlat ta'lim siyosatida islohotlarning rivojlanishi va tobora takomillashib borishiga qadam qo'yadi.

Bugungi yuksak texnologiyalar zamonida ilmiy bilim, tushuncha va tasavvurlar hajmi keskin ortib bordi. “Bu, bir tomondan, fan-texnikaning yangi sohalari rivojlanishi tufayli uning differensiallashuvini ta'minlayotgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, fanlar orasida integratsiya jarayoni vujudga keladi. Bunday sharoitda malakali kadrlarga bo'lgan talab ortib, o'z sohasi bo'yicha fundamental bilimlarni mukammal egallagan, kasbiy tayyorligi yuqori bo'lgan hamda zamonaviy raqamli texnologiyalarni amaliyotda qo'llay oladigan ijodkor kadrlarni tayyorlash talab etiladi”^[2].

Xorijiy qator mamlakatlarning ta'lim sohasini o'rganib chiqish natijasida Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlarda raqamli ta'lim tizimi joriy etilib, “Smart education”, ya'ni raqamli maktablar joriy etilmoqda. Buning asosiy vazifalaridan biri maktablarda inklyuziv ta'limni rivojlantirish va masofaviy ta'limdagi sifat ko'rsatkichlarini takomillashtirishdan iborat. Bu davlatlarda raqamli sinfxonalar tashkil etilgan bo'lib, dars jarayonlarida ta'lim-tarbiya batamom raqamli texnologiyalar asosida tashkil etiladi. Xitoyda esa dars jarayonlari gologrammalar orqali o'tkaziladi, bunda ta'limning amaliyligi oshib, tabiat bilan uyg'unlik tamoyili asosida olib boriladi. Raqamli transformatsiyalardan unumli foydalanayotgan Saudiya Arabistonida esa ta'limni yanada rivojlantirish, pedagoglarning malakasini oshirish va texnologik vositalardan samarali foydalanish maqsadida maktablarda AI darslari joriy etilgan.

Raqamli ta'limga o'tishning ijobiy tomonlari xususida fikr yuritadigan bo'lsak, darsliklar elektron shaklda ekranlarga o'tdi, talabalar o'zlari uchun qulay bo'lgan vaqtda ta'lim olish imkoniga ega bo'ldi, natijada internetdan axborot olish va undan foydalanish madaniyati shakllandi, bu esa ta'lim tizimini yangi bosqichga ko'tardi, iqtisodiy jihatdan vaqt va mablag' sarfini kamaytirdi. Aynan shuning uchun ham hozirgi kunda jamiyat hayotining barcha sohalari rivojlandi, shu bilan birga ta'lim tizimining ham jadal raqamli rivojlanishini ta'minlash, davlat xizmatlarini elektron tartibda ko'rsatish mexanizmlarini yanada takomillashtirish juda katta ahamiyatga ega. Buning tasdig'i o'laroq, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-son

1 <https://aniq.uz/uz/yangiliklar/yangi-uzbekistonning-asosiy-ustuni-bilim-talim-va-tarbiya-buladi>

Farmoni 41-maqсадining beshinchi qismida “kompyuter va IT texnologiyalari sohasida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari uchun zarur jihozlar bilan ta'minlangan 100 mingdan ortiq bepul to'garaklar faoliyatini yo'lga qo'yish”^[3] belgilanganligi juda katta ahamiyatga egadir. Shuningdek, bu boradagi ishlarni takomillashtirish maqsadida 2020-yil 5-oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O'zbekiston - 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi^[4] PF-6079-sonli² Farmoni qabul qilingan bo'lib, mazkur huquqiy qonunosti hujjati O'zbekiston Respublikasining raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni rivojlantirishning ustuvor maqsadlari, muhim yo'nalishlari hamda istiqbolli vazifalarini belgilaydi. Bu farmon va buyruqlar natijasida pedagoglarning ham kasbiy faolligini oshirishga qaratilgan qator ishlar olib borilmoqda. Xususan, pedagoglar uchun “raqamli savodxonlik”, “raqamli ta'lim”, “raqamli ta'lim muhiti”, “raqamli didaktika” dasturlari ishlab chiqilgan bo'lib, unda pedagoglar aynan shu dasturlar asosida nazariy bilim, amaliy ko'nikma va malakalarga ega bo'lishmoqda. Raqamli kasbiy kompetensiyaga ega bo'lgan mutaxassislar yosh avlodni har tomonlama barkamol shaxs sifatida tarbiyalaydilar. Ushbu barkamol shaxslar ertangi kunda jahon hamjamiyatida yuqori natijalarni ko'rsatib, davlatimiz ta'lim tizimining qay darajada kuchli ekanligini namoyish etadilar.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ta'lim tizimini raqamlashtirish va pedagoglarning kasbiy rivojlanishida raqamli kompetensiyalarni shakllantirish masalasi zamonaviy pedagogika fanining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur muammo bo'yicha xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan.

Raqamli kompetensiya tushunchasi va uning tarkibiy qismlarini ilmiy asoslashda A. Ferrari raqamli kompetensiyani axborotni izlash, qayta ishlash, yaratish va raqamli muhitda samarali muloqot qilish ko'nikmalarining majmui sifatida talqin etadi. Yevropa Komissiyasi tomonidan ishlab chiqilgan DigComp modeli esa fuqarolarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishning muhim konseptual asoslaridan biri hisoblanadi.

Pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari M. Koehler va P. Mishra tomonidan ishlab chiqilgan TPACK modeli asosida keng o'rganilgan. Mazkur modelda pedagogik, texnologik va fan sohasiga oid bilimlarning integratsiyasi samarali ta'limni tashkil etishning asosiy omili sifatida ko'rsatiladi. Shuningdek, J. Hattie o'z tadqiqotlarida zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish o'quvchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini oshirishini ta'kidlaydi.

Raqamli ta'lim muhiti va raqamli didaktika masalalari G.V. Potemkina, V.P. Bepalko hamda Ye.S. Polatlarning ilmiy ishlarida yoritilgan. Ular raqamli texnologiyalar yordamida ta'lim mazmunini individuallashtirish, ta'lim oluvchilarning mustaqil faoliyatini rivojlantirish va ta'lim samaradorligini oshirish mumkinligini asoslab berganlar.

O'zbekistonlik olimlardan N.N. Azizxo'jayeva, U.N. Nishonaliyev, R.H. Jo'rayev va boshqa tadqiqotchilar ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta'lim jarayoniga joriy etishning nazariy va amaliy jihatlarini tadqiq etganlar. Ularning ilmiy qarashlarida raqamli ta'lim muhiti pedagogning kasbiy mahoratini rivojlantirishning muhim omili sifatida e'tirof etiladi.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya sharoitida pedagoglarning kasbiy rivojlanishi, raqamli kompetensiyalarini takomillashtirish va zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda pedagoglarning kasbiy rivojlanishida raqamli transformatsiya va raqamli pedagogikaning o'rnini aniqlash hamda ularning ta'lim sifati va samaradorligiga ta'sirini baholash maqsadida nazariy va empirik tadqiqot usullaridan foydalanildi.

Tadqiqotning nazariy asosini raqamli ta'lim, raqamli pedagogika, pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish hamda ta'lim tizimini raqamlashtirishga oid mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etdi. Ilmiy manbalarni o'rganish jarayonida tahlil, sintez, qiyosiy tahlil va tizimlashtirish metodlari qo'llanildi.

Tadqiqot davomida pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash maqsadida raqamli transformatsiya jarayonlariga oid normativ-huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari hamda ilmiy adabiyotlar kontent tahlil qilindi. Shuningdek, raqamli ta'lim muhitining pedagogik faoliyatga ta'sirini baholashda mantiqiy tahlil va umumlashtirish usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot metodologiyasining muhim qismi sifatida tizimli yondashuv qo'llanilib, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish jarayoni o'zaro bog'liq elementlar majmui sifatida o'rganildi. Bunda raqamli texnologiyalar, pedagogik mahorat, kasbiy rivojlanish va ta'lim sifati o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi.

² <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>

Olingan natijalarni umumlashtirish va ilmiy xulosalar chiqarishda induksiya va deduksiya metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot natijalari pedagoglarning kasbiy rivojlanishida raqamli transformatsiya jarayonlarini samarali tashkil etish hamda raqamli pedagogika vositalaridan foydalanishni takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli ta'lim tizimini yaratishda yorqin namunalardan biri bu oliy ta'lim tizimida HEMIS dasturi bo'lib, ta'limni raqamlashtirishning samarali vositasiga aylandi. Ta'limning barcha turlarini raqamlashtirish shu darajada muhimki, u aholining barcha qatlamiga sifatli ta'lim olish uchun qulay imkon yaratib bersin va ta'limni tashkil etishning boshqaruv tizimidagi xodimlar undan oson foydalana olsinlar. Raqamli ta'lim har bir ishtirokchining kompetensiyalariga ega bo'lishini taqozo etadi. Bu degani, har bir fuqaroning shaxsiy kompetensiyalari elektron muhitda shakllantiriladi. Uning ko'nikma, malaka, bilim, kompetensiyalari, to'plagan tajribasi va turli yutuqlari ko'rinib turadi. Bu fuqaroning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini ko'rsatadi.

Dolzab masalalardan biri bo'lgan pedagogik mahoratni ijobiy rivojlantirish quyidagi yo'llardan biri yoki bir nechta orqali amalga oshirilishi mumkin:

Ta'limni modernizatsiya qilish. Ta'limning zamonaviy usullariga mos keluvchi o'qitish metodlarini ishlatish va yangi texnologiyalardan foydalanish orqali pedagogik mahoratni rivojlantirish mumkin.

O'quv materiallarini yaxshilash. O'quv materiallarini tayyorlash va ulardan foydalanish yordamida pedagogik mahoratni rivojlantirish mumkin. O'qituvchilar o'zlarining o'qitish usullariga mos keluvchi yangi o'quv materiallarini tuzish orqali talabalarning tushunishini oshirishga yordam beradilar. O'quv materiallari qo'llanmalar, darsliklar, maqolalar, interaktiv veb-saytlar va boshqa turdagi tahlil materiallari bo'lishi mumkin.

Hamkorlik va tajribali o'qituvchilardan o'rganish. Boshqa pedagogik mahorat mutaxassislarining fikr-mulohazalari, tajribalari va texnologiyalaridan foydalanish, ularning qo'shimcha ko'nikmalari va texnologiyalari haqida o'rganish.

O'qituvchining raqamli resurslardan foydalanishi. Bu qobiliyatga ega bo'lish ta'limning differensiallashuvi va individual, shaxsiy yondashuvini tarbiyalashi kerak. Bu bilan o'quvchilarni ham raqamli texnologiyalarga jalb qilishi kerak.

Yuqorida keltirilgan kompetensiyalar pedagogga o'zini ko'rsatishi va faoliyatini takomillashtirishi uchun sharoit yaratib beradi.

G.V. Potemkinaning fikriga ko'ra, pedagogning raqamli kompetensiyalari ta'limning raqamli didaktik imkoniyatlari va resurslaridan foydalanish imkonini ham beradi. Raqamli didaktikaning rivojlanishi uchun didaktik loyihalar hamda birgalikda ta'lim olish va yangi bilimlarni o'zlashtirish ko'zda tutiladi [5].

Dars jarayonida sun'iy intellekt va raqamli pedagogika vositalarini qo'llash orqali o'qituvchilar o'z malakalarini oshirishlari, o'z ishlarini yanada samarali tashkil etishlari mumkin bo'ladi. Shu boisdan, raqamli transformatsiya ta'lim tizimida nafaqat texnologik, balki pedagogik va tashkiliy o'zgarishlarni ham o'z ichiga oladi. Bu jarayonning muvaffaqiyati asosan o'qituvchilarning yangi texnologiyalarni o'zlashtirishga tayyorligi va ularni amaliyotda qo'llash qobiliyatiga bog'liqdir. Shuningdek, o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishida hamkorlik hamda tarmoq faoliyatining o'rni katta. Raqamli transformatsiya sharoitida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi va ularni qo'llab-quvvatlash tizimlari muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim sifatini yaxshilash, o'quvchilarning bilim darajasini oshirish va zamonaviy jamiyat talablariga javob beradigan kadrlarni tayyorlash uchun raqamli transformatsiya jarayonlarini to'g'ri boshqarish va rivojlantirish zarur [6].

Raqamli pedagogika vositalari o'qituvchilarga yangi metod va texnologiyalarni qo'llash imkonini beradi. Masalan, interaktiv ta'lim platformalari, virtual laboratoriyalar, onlayn kurslar va multimedia resurslari ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. O'qituvchilarning kasbiy rivojlanishida ushbu vositalarni o'zlashtirish va samarali qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirish muhimdir. Shuningdek, raqamli pedagogika yordamida o'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish, ularni tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilishga o'rgatish mumkin. Kasbiy rivojlanish strategiyalarining asosiy yo'nalishlaridan biri o'qituvchilarning doimiy ta'lim olishini ta'minlashdir. Raqamli transformatsiya sharoitida bu jarayon onlayn va aralash ta'lim shakllarida amalga oshirilmoqda. O'qituvchilar uchun mo'ljallangan vebinarlar, onlayn treninglar, sertifikatlash kurslari va professional hamjamiyatlar faoliyati ularning malakasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu esa o'qituvchilarning o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab borishiga yordam beradi [7].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, hozirgi pedagoglar raqamli muhitda ishlash bilan birga to'plangan ma'lumotlar bilan interfaol ishlash ko'nikmalariga ham ega bo'lishlari kerak. Shundagina ularda kasbiy mahorat oshadi va dars samaradorligining yuqori bo'lishiga erishiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Shavkat Mirziyoyev “Yangi O‘zbekistonning asosiy ustuni – bilim, ta’lim va tarbiya bo‘ladi”
2. Mamatqulova O.X. “Raqamli transformatsiya sharoitida ta’lim tizimini yuksaltirish orqali yoshlarda axloqiy-ma’naviy sifatlarni rivojlantirish mexanizmlari”. 2024-y.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son “2022-2026- yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni: Lex.uz
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevining 2020-yil 5-oktyabrdagi PF6079-sonli “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni: lex.uz
5. Беликов В. А. Образование. Деятельность. Личность: моногр. М.: Академия естествознания, 2010. 340 с.
6. Axmedov B. Raqamli ta’lim va o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishi. Toshkent, “Universitet” nashriyoti, 2021. - 198 b.
7. Islomova N. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta’limda. Toshkent, “Tafakkur” nashriyoti, 2023. - 175 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.